

Uchwała Nr XIV/92/2019
Rady Gminy Kosakowo
z dnia 23 maja 2019 r.

w sprawie: przyjęcia Programu Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021

Na podstawie art. 18 ust 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 506 z późn. zm.) w związku z art. 176 pkt 1 art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.)

Rada Gminy Kosakowo
uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się „Program Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021” w brzmieniu określonym jako załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kosakowo.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i ma zastosowanie do działań podjętych od 01.01.2019 r.

Uzasadnienie

Przyjęty Uchwałą Nr XXIV/25/2016 Rady Gminy Kosakowo z dnia 21 kwietnia 2016 roku „Program Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018” wygasł, w związku z tym zgodnie z treścią art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.), należy przyjąć nowy, trzyletni „**Program Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021**”.

Program wspierania Rodziny w Gminie Kosakowo kierowany jest do rodzin nie radzących sobie z wypełnianiem funkcji opiekuńczo – wychowawczych, a także do rodzin, które wyrażają wolę współpracy na rzecz odzyskania opieki nad dziećmi objętymi instytucjonalną lub rodzinną pieczą zastępczą.

Cele jakie stawia przed sobą Program ukierunkowane są przede wszystkim na zapobieganie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej, aktywizowanie rodzin do podejmowania działań wzmacniających prawidłowe wypełnianie funkcji rodzicielskich, niwelowanie deficytów osłabiających funkcjonowanie rodziny, a także tworzenie warunków pozwalających na powrót dzieci objętych pieczą pod opiekę rodziców.

Aby skutecznie zapobiegać dysfunkcji rodziny i przywracać rodzinom zdolności do przezwyciężenia ich problemów opiekuńczo-wychowawczych istotna jest współpraca samorządu, organizacji pozarządowych i innych instytucji zajmujących się rodziną.

Z uwagi na powyższe podjęcie uchwały jest uzasadnione.

*Załącznik
do uchwały Nr XIV/92/2019
Rady Gminy Kosakowo
z dnia 23 maja 2019 r.*

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY

Gminy Kosakowo

na lata 2019-2021

Spis treści

I. WYKAZ UŻYTYCH SKRÓTÓW	5
II. WPROWADZENIE	5
III. ZADANIA GMINY.....	6
IV. DIAGNOZA ŚRODOWISKA I PROBLEMU	9
V. ANALIZA SWOT	12
VI. ADRESACI PROGRAMU.....	14
VII. ZAŁOŻENIE I CELE PROGRAMU.....	14
VIII. REALIZATORZY PROGRAMU	17
IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	18
X. OCZEKIWANE REZULTATY	18
XI. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU	19
XII. POTRZEBY	19
XIII. PODSUMOWANIE	20

„Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiece nad dziećmi i wychowaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami”

- preambuła ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

I. WYKAZ UŻYTYCH SKRÓTÓW

GOPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kosakowie
UG	Urząd Gminy Kosakowo
GKRPA	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pucku
PUP	Powiatowy Urząd Pracy w Pucku
PPP	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Pucku
ZI	Zespół Interdyscyplinarny w Kosakowie
ZA	Zespół Asysty Rodziny w Kosakowie
NK	Procedura „Niebieskie Karty”
POW	placówki oświatowo – wychowawcze

II. WPROWADZENIE

Niniejszy Program jest kontynuacją programów wspierania rodziny realizowanych w Gminie Kosakowo od 2013 roku.

Podstawowym założeniem programu jest tworzenie systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, poprzez zintegrowane i spójne działanie na rzecz dziecka i rodziny w gminie Kosakowo w zakresie wzmocnienia roli i funkcji rodziny będącej naturalnym środowiskiem rozwoju dziecka. Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczej. Planowane działania w programie w zależności od celów i poszczególnych zadań prowadzących do ich realizacji, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji danej rodziny, będą miały charakter profilaktyczny, interwencyjny i reintegracyjny. Interdyscyplinarną pomoc rodzinom przeżywającym kryzys powinny świadczyć lokalne służby społeczne oraz inne podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny, z zachowaniem zasady wzajemnej współpracy oraz poszanowania godności wszystkich uczestników działań. Realizacja programu odbywać się będzie za zgodą rodziny oraz z jej aktywnym udziałem w procesie zmian, z wykorzystaniem jej zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Zapisy Programu są spójne z aktami ustawodawstwa krajowego i lokalnego, takimi jak:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej
- 2) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
- 3) Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
- 4) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
- 5) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- 6) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
- 7) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
- 8) Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci
- 9) Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych

- 10) Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów
- 11) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie
- 12) Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kosakowo na lata 2014 – 2020.

III. ZADANIA GMINY

Obowiązek wspierania rodziny, która przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Zadanie to jest realizowane we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Wielopłaszczyznowe wsparcie rodzin, które z różnych przyczyn mają problemy w zakresie prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych polega przede wszystkim na diagnozowaniu i analizie środowisk rodzinnych, wzmacnianiu funkcji i ról, jakie powinna spełniać rodzina, dążeniu do integracji i reintegracji rodziny, przeciwdziałaniu jej marginalizacji i degradacji społecznej oraz podnoszeniu świadomości z zakresu jej planowania i prawidłowego funkcjonowania

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - a) podnoszenie kwalifikacji przez asystentów rodziny;
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy ponoszonej przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo wychowawczej, itp.;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywania ich właściwemu wojewodzie;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej z Gminy Kosakowo.

1. Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy wykonywanie zadań wynikających z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny oraz rządowego programu. Gmina realizuje zadania zlecone z zakresu administracji rządowej zgodnie z wytycznymi przekazanymi przez wojewodę.
2. Wspieranie rodziny jest zadaniem samorządu gminnego i polega między innymi na:
 - 1) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
 - 2) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
 - 3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
 - 4) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
 - 5) pomocy w integracji rodziny;
 - 6) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
 - 7) dążeniu do reintegracji rodziny.
3. Realizacja ustawy zakłada kierowanie się poczuciem podmiotowości rodziny i dziecka oraz prawem dziecka do:
 - 1) wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną – do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka;
 - 2) powrotu do rodziny;
 - 3) utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów;
 - 4) stabilnego środowiska wychowawczego;
 - 5) kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku;
 - 6) pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia;
 - 7) ochrony przed bezprawną ingerencją w życie dziecka;
 - 8) informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości;
 - 9) ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem;
 - 10) poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej;
 - 11) dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.
4. Dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, na wniosek pracownika socjalnego (po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego) może zostać przydzielony asystent rodziny. Asystent wspiera rodziny przeżywające trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowywaniu, których rodziny te nie potrafią pokonać samodzielnie. Pomaga również rodzicom ubiegającym się o odzyskanie władzy rodzicielskiej. Celem jego pracy jest osiągnięcie stabilności życiowej rodziny, z którą pracuje, aby umożliwić jej wychowywanie dzieci. Ponadto podejmuje działania zmierzające do zażegnania kryzysu w rodzinie. Skutkiem prawidłowo prowadzonej pracy przez asystenta rodziny jest pozostanie dziecka w rodzinie lub jego powrót do rodziców, jeżeli zostało umieszczone poza rodziną. Asystent świadczy pomoc rodzinie za jej zgodą, przy

aktywnej współpracy, z uwzględnieniem własnych możliwości rodziny i wsparcia z zewnątrz. Wyjątek stanowi sytuacja, gdy na podstawie postanowienia sądu rodzinnego zostaje przydzielony rodzinie asystent jako niezbędna metoda wspierania jej funkcjonowania.

Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym ośrodka pomocy społecznej,
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psycho-edukacyjnych;
- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
13a) realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. poz. 1860);
- 14) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 15) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku i przekazywanie tej oceny kierownikowi ośrodka pomocy społecznej realizującego zadanie;
- 16) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- 17) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- 18) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- 19) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

IV. DIAGNOZA ŚRODOWISKA I PROBLEMU

Kosakowo jest gminą wiejską. Na koniec 2018 roku w gminie Kosakowo zameldowanych było 14 029 osób.

Dla potrzeb Programu zebrano dane zawierające m.in. informacje na temat liczby mieszkańców, liczby dzieci z terenu gminy umieszczonych w pieczy zastępczej, liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej, które są pomocne do określenia pracy z rodziną.

Tabela 1. Dane liczbowe w latach 2016 – 2018

Wyszczególnienie	Lata		
	2016	2017	2018
Liczba mieszkańców Gminy Kosakowo	12 813	13 699	14 029
Liczba dzieci z Gminy Kosakowo w wieku 0-18	2 952	3 168	3 676
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	240	231	282
Liczba rodzin objętych NK	37	27	48
Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	10		
Liczba asystentów rodzin	2	2	2
Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystentów rodziny	15	23	16

W gminie Kosakowo z roku na rok przybywa nowych mieszkańców. Na wysoki przyrost liczby mieszkańców ma wpływ stosunkowo wysoki przyrost naturalny oraz wysokie saldo migracji. W latach 2002-2017 liczba mieszkańców wzrosła o 101,9 %. (źródło: http://www.polskawliczbach.pl/gmina_Kosakowo).

Ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2016 – 2018 w ramach zadań własnych i zleconych, bez względu na ich rodzaj, formę i źródła finansowania łącznie skorzystało:

- w 2016 r.: 240 rodzin liczących 500 osób,
- w 2017 r.: 231 rodzin liczących 450 osób,
- w 2018 r.: 282 rodziny liczących 536 osób.

Z analizy źródeł własnych wynika, że liczba rodzin korzystających z tutejszego ośrodka utrzymuje się na tym samym poziomie. W poniższej tabeli przedstawiono liczbę rodzin oraz liczbę osób w rodzinach korzystających z wsparcia GOPS, w podziale na przyczyny korzystania z pomocy.

Tabela 2. Powody przyznania pomocy społecznej w latach 2016 – 2018

Powody trudnej sytuacji życiowej	2016		2017		2018	
	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	132	248	140	190	111	155

Program Wspierania Rodziny Gminy Kosakowo na lata 2019 - 2021

Sieroctwo	0	0	0	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietności	11	45	5	11	7	21
Bezrobocie	54	122	33	58	18	22
Niepełnosprawność	100	152	98	143	92	139
Długotrwała choroba	147	229	63	90	47	70
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	81	264	59	59	40	127
W tym: rodziny niepełne	29	81	25	69	25	72
wielodzietne	8	57	7	53	12	76
Przemoc w rodzinie	15	39	25	79	1	1
Alkoholizm	20	27	17	21	13	15
Narkomania	0	0	0	0	0	0
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	6	8	4	4	4	4

Dominującymi problemami w rodzinach korzystających ze wsparcia pomocy społecznej jest ubóstwo, a w następnej kolejności: niepełnosprawność i długotrwała choroba. Znaczną liczbę stanowią rodziny wieloproblemowe, które nie są w stanie samodzielnie przezwyciężyć trudności życiowych. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego jest najczęstszą przyczyną trudności w pełnieniu prawidłowych ról społecznych i rodzicielskich.

W wyniku dysfunkcji, które dotyczą rodziny objęte wsparciem dochodzi do sytuacji kryzysowych, kiedy należy zabezpieczyć dobro małoletnich poprzez umieszczenie w pieczy zastępczej. Liczbę dzieci przebywających w systemie pieczy zastępczej przedstawiają dane PCPR:

Tabela nr 3. Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej z podziałem na rodzaj pieczy

	Instytucjonalna piecza zastępcza	Rodzinna piecza zastępcza
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2016-2018	3	7

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dała gminom możliwość przeciwdziałania niekorzystnym zjawiskom poprzez wspieranie rodzin, w tym m. in. przez asystenta rodziny.

Tabela nr 4. Liczba rodzin objętych asystenturą w ramach etatu w tym liczba dzieci w rodzinie

	Rok		
	2016	2017	2018
Rodziny:			
ogółem	17	23	16
liczba dzieci w rodzinach	45	51	38
Liczba asystentów rodzin:			
ogółem	2	2	2
etat	1.50	1.75	1.75

W celu przeciwdziałania tej sytuacji gmina we współpracy z jednostkami gminnymi, powiatowymi, i innymi realizuje różnorodne działania. Należą do nich m. in.:

- 1) zatrudnienie asystentów rodzin,
- 2) poradnictwo, konsultacje psychologiczne,
- 3) poradnictwo, konsultacje prawne,
- 4) „Szkoła dla rodziców”,
- 5) funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego,
- 6) zintensyfikowane wsparcie finansowe i rzeczowe,
- 7) działania wspierające aktywizację zawodową: prace społecznie – użyteczne, uczestnictwo w projekcie „Aktywny Powiat Pucki”, uczestnictwo w zajęciach CIS i PUP,
- 8) specjalistyczne usługi opiekuńcze dla rodzin z dziećmi.

Na podstawie Zarządzenia Nr 1/2013 Kierownika GOPS w Kosakowie z dnia 14 stycznia 2013 r., powołano Zespół Asysty Rodzinnej, w skład którego wchodzi pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kosakowie, pedagogzy i psycholodzy z gminnych oraz poza gminnych szkół. Zapraszani są również przedstawiciele innych instytucji w zależności od potrzeb (m.in. policji, sądu, służby zdrowia, przedstawiciele oświaty).

Tabela nr 5. Ilość posiedzeń zespołu asysty rodzinnej i liczba rodzin w latach 2016-2018

Zespół asysty rodzinnej	Liczba spotkań	Liczba rodzin
2016	24	15
2017	15	9
2018	12	17

V. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT to jedna z najpopularniejszych technik analitycznych, służąca do porządkowania informacji. Skupia się głównie na odpowiedzi na pytania:

- Czy obecny stan zasobów gminy stanowi silną czy słabą stronę, tzn. czy jest czynnikiem ułatwiającym, czy utrudniającym rozwój;
- Jakie szanse i zagrożenia dla gminy płyną z jej kontaktów z bliższym lub dalszym otoczeniem.

Analiza tych czynników pozwala na ocenę, jaki typ działań jest najbardziej użyteczny w osiągnięciu założonych celów. Jakościowa analiza obecnej sytuacji rodziny, dziecka i systemu opieki oraz prawdopodobnej przyszłej sytuacji pozwala na ukierunkowanie działań w ten sposób, by sprzyjały w osiągnięciu założonego celu.

Tabela nr 6. Analiza SWOT

SŁABE STRONY	MOCNE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – brak bezpłatnej terapii rodzinnej, mediacji, – brak wolontariatu, – niewystarczająca pomoc psychologiczna, – brak pomocy psychiatrycznej, – niedostateczne narzędzia do pracy ze sprawcami przemocy w rodzinie, – brak rodzin wspierających, – niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych, – ubóstwo, – brak ofert/ niewystarczająca oferta ze strony organizacji pozarządowych <p>obszarze wspierania rodziny z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i wspierających</p>	<ul style="list-style-type: none"> – dobre rozeznanie problemów i potrzeb środowiska lokalnego (diagnoza), – współpraca instytucji działających na rzecz rodziny, – doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników instytucji działających na rzecz rodziny, – zatrudnienie asystentów rodzin pozwalające na budowanie efektywnych metod współpracy z rodziną w jej środowisku, – doświadczenie w realizacji programów i projektów skierowanych do osób wykluczonych społecznie, – organizowanie społeczności lokalnych celem poprawy własnej sytuacji życiowej,

<p>działania GOPS</p> <ul style="list-style-type: none"> - bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie - niski poziom wykształcenia osób korzystających z pomocy społecznej, - mała aktywność rodzin do samoorganizacji (grupy wsparcia lub grupy samopomocowe), - brak pozytywnych wzorców osobowych i zaniedbywanie obowiązków opieki i wychowania przez rodziców, - ograniczone środki finansowe na realizację programów pomocowych, - zjawisko marginalizacji społecznej (wykluczenie społeczne), 	<ul style="list-style-type: none"> - dostęp do poradnictwa prawnego, - dostęp do pomocy psychologicznej, - działalność Punktu Pomocy Rodzinie, - funkcjonowanie ZI, - funkcjonowanie ZA,
<p>ZAGROŻENIA</p>	<p>SZANSE</p>
<ul style="list-style-type: none"> - wzrost kosztów utrzymania w rodzinach, - brak mieszkań, - uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko „dziedziczenia ubóstwa”, - brak świadomości problemu oraz nieumiejętność szukania pomocy przez rodziny dysfunkcyjne, - brak chęci współpracy i zaangażowania ze strony rodzin niewydolnych wychowawczo i opiekuńczo-wychowawczo, - niespójne przepisy prawa, - brak wystarczających środków finansowych na zadania ustawowe, - zanik więzi i tradycji rodzinnych, - rozpad związków (rozwoły, separacje, wyjazdy za granicę), - istnienie zjawisk patologicznych (alkoholizm, przemoc), - wzrost liczby zadań zleczanych samorządom gminnym bez zabezpieczenia finansowego, - demoralizacja dzieci i młodzieży. 	<ul style="list-style-type: none"> - łatwiejszy dostęp do konsultacji i specjalistycznego poradnictwa (pomoc prawna, terapeutyczna, psychologiczna, mediacja), - wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę, - wzrost świadomości dot. korzystania z podjęcia przez rodzinę współpracy w wypełnianiu przez nią funkcji opiekuńczo – wychowawczej, - możliwość pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych, - wzrost zaangażowania sektora pozarządowego w działania w zakresie pomocy społecznej, - edukacja rodziców, w szczególności poprzez uczestnictwo w „Szkole dla rodziców”.

VI. ADRESACI PROGRAMU

Odbiorcami Programu są rodziny zamieszkałe na terenie Gminy Kosakowo wychowujące dzieci i przeżywające różnego rodzaju trudności, których same nie mogą pokonać, a także rodziny, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej i wyrażają chęć współpracy na rzecz odzyskania opieki nad dzieckiem i powrotu do domu rodzinnego.

Program kierowany jest głównie do:

- rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- rodzin przeżywających trudności związane ze stanem zdrowia dziecka,
- rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych i zagrożonych kryzysem, w których występują konflikty, uzależnienia, bezrobocie, ubóstwo i inne negatywne zjawiska zachodzące w rodzinach,
- rodzin dotkniętych przemocą i uzależnieniami,
- rodzin z dziećmi zagrożonymi niedostosowaniem społecznym.

VII. ZAŁOŻENIE I CELE PROGRAMU

Cel główny: Utrzymanie dziecka w rodzinie naturalnej bądź jego powrót do rodziny

Tabela nr 7. Cele szczegółowe, zadania i wskaźniki

Cel szczegółowy: 1		
Zabezpieczenie podstawowych potrzeb rodziny i dziecka		
Zadania	Wskaźniki realizacji działań	Realizator
Diagnoza sytuacji rodzin z dziećmi	– liczba wywiadów środowiskowych	GOPS
Objęcie pomocą finansową i rzeczową rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji materialnej	– liczba rodzin objętych pomocą społeczną – liczba rodzin objętych ustawą „Za życiem”	GOPS
Cel szczegółowy: 2		
Kształtowanie i wzmacnianie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji		
Zadania	Wskaźniki realizacji działań	Realizator
Praca środowiskowa promująca właściwe wzorce rodziny	– liczba asystentów rodziny – liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny – liczba pracowników socjalnych – liczba rodzin objętych pomocą społeczną	GOPS
Wspieranie rodzin biologicznych, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej	– liczba dzieci przebywających w pieczy ogółem – liczba dzieci, które powróciły do rodzin biologicznych	GOPS PCPR

	<ul style="list-style-type: none"> – częstotliwość kontaktów dziecka z rodzicem biologicznym 	
Zapewnienie innych form wsparcia dla rodzin przeżywających kryzys	<ul style="list-style-type: none"> – liczba rodzin objętych nadzorem kuratorskim – liczba udzielonych konsultacji porad psychologicznych i prawnych 	GOPS SR UG GKRPA
Realizowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych dla rodziców	<ul style="list-style-type: none"> – ilość osób uczestniczących w „Szkole dla rodziców” – zakres tematyczny w szkole dla rodziców 	GOPS UG GKRPA
Współpraca podmiotów pracujących na rzecz rodziny	<ul style="list-style-type: none"> – liczba podmiotów współpracujących na rzecz rodziny – liczba posiedzeń ZI – liczba spotkań ZA – liczba wglądów w sytuację rodziny – liczba informacji do SR dotyczących sytuacji dziecka – liczba posiedzeń dotyczących oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej (w PCPR) 	GOPS PCPR SR Policja Kosakowo
Cel szczegółowy: 3		
Wspieranie kobiet w ciąży ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych		
Zadania	Wskaźniki realizacji działań	Realizator
Praca środowiskowa	<ul style="list-style-type: none"> – liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny – liczba rodzin objętych pracą socjalną, pomocą społeczną 	GOPS
Zapewnienie innych form wsparcia	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób korzystających z poradnictwa psychologicznego i prawnego, – liczba osób z niepełno sprawnościami korzystającymi ze specjalistycznych usług 	GOPS UG GKRPA PPR
Objęcie wsparciem materialnym rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym	<ul style="list-style-type: none"> – ilość rodzin korzystających z jednorazowego świadczenia w wys. 4000 zł 	GOPS
Cel szczegółowy: 4		
Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży		

Zadania	Wskaźniki realizacji działań	Realizator
Udzielanie pomocy w formie stypendiów, zasiłków i wyprawki szkolnej, zasiłków specjalnych rządowych	<ul style="list-style-type: none"> – liczba rodzin/dzieci korzystających ze stypendiów socjalnych – liczba rodzin/ dzieci korzystających z zasiłków szkolnych 	UG GOPS
Wsparcie dzieci i młodzieży w placówkach oświatowych poprzez poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne	<ul style="list-style-type: none"> – ilość pedagogów szkolnych – ilość psychologów szkolnych 	UG POW
Prowadzenie świetlic dla dzieci i młodzieży	<ul style="list-style-type: none"> – liczba placówek wsparcia dziennego, – liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do placówek wsparcia dziennego – liczba świetlic szkolnych – liczba dzieci uczęszczających do świetlic szkolnych 	UG POW
Realizowanie programów profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży	<ul style="list-style-type: none"> – liczba programów, przedsięwzięć – rodzaje programów, przedsięwzięć 	UG POW GKRPA GOPS Policja inne
Integracyjne formy nauczania, opieki i rehabilitacji dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością	<ul style="list-style-type: none"> – liczba klas integracyjnych – liczba oddziałów / grup integracyjnych w przedszkolach – liczba szkół, przedszkoli z klasami, grupami integracyjnymi – liczba dzieci niepełnosprawnych w oddziałach, grupach, klasach – liczba dzieci objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi z zaburzeniami psychicznymi – liczba dzieci objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi z autyzmem – liczba dzieci objętych wspomaganiami rozwoju w placówkach oświatowych / terapeutycznych 	UG POW PPP
Cel szczegółowy: 5		

Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży		
Zadania	Wskaźniki realizacji działań	Realizator
Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami i motywowanie do podjęcia leczenia, terapii, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin z dziećmi	<ul style="list-style-type: none"> – liczba rodzin z dziećmi, którym udzielono pomocy z powodu uzależnienia – liczba spraw skierowanych do GKRPA 	GOPS GKRPA
Realizowanie zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> – liczba procedur NK, w tym w rodzinach z dziećmi – podmioty, które wszczęły procedurę NK – liczba wniosków o wgląd w sytuację rodziny – liczba wniosków do GKRPA 	GOPS SR ZI GKRPA
Zabezpieczenie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej	<ul style="list-style-type: none"> – wysokość środków finansowych przeznaczonych na współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej 	GOPS
Organizowanie form aktywnego spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży, rodzin z dziećmi	<ul style="list-style-type: none"> – liczba programów, projektów – formy, ilość organizowanych form wypoczynku letniego – liczba rodzin, którym wydano Kartę Dużej Rodziny 	GOPS UG POW Biblioteka KCK inne

Założeniem programu jest tworzenie systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, poprzez zintegrowane i spójne działanie na rzecz dziecka i rodziny w gminie Kosakowo w zakresie wzmocnienia roli i funkcji rodziny będącej naturalnym środowiskiem rozwoju dziecka.

VIII. REALIZATORZY PROGRAMU

Na terenie gminy Kosakowo działają podmioty, które poprzez swoją pracę z dzieckiem, rodziną oraz środowiskiem lokalnym, powinny tworzyć lokalny system opieki nad dzieckiem i rodziną we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Kosakowie. Przy realizacji Programu współpracować powinny:

- a) podmioty publiczne:
- Urząd Gminy w Kosakowie,
 - GKRPA,
 - szkoły na terenie Gminy Kosakowo,
 - przedszkole publiczne,
 - Kosakowskie Centrum Kultury,

- Biblioteka,
 - Zespół do Spraw Asysty Rodzinnej,
 - Zespół Interdyscyplinarny na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy,
 - Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- b) podmioty niepubliczne:
- przedszkola niepubliczne,
 - organizacje pozarządowe,
 - kościoły i związki wyznaniowe,
 - lokalne media,
 - służba zdrowia,
- c) samorządowe służby i instytucje o zasięgu powiatowym i inne:
- PCPR,
 - Policja,
 - PPP,
 - PUP,
 - Sąd Rejonowy, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej.

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Źródłem finansowania zadań Programu w Gminie Kosakowo są środki finansowe poszczególnych podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań określonych w ustawach:

- z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej,
- z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”

oraz środki pozyskane na zadania związane z realizacją programu w formie:

- dotacji celowych z budżetu państwa,
- dotacji na realizację rządowych programów,
- ze środków budżetu gminy,
- ze środków poza budżetowych pozyskiwanych z innych źródeł, środków unijnych.

X. OCZEKIWANE REZULTATY

Spodziewanymi rezultatami realizowanego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Kosakowo w latach 2019 – 2021 są:

- poprawa funkcjonowania społecznego dzieci, młodzieży i rodzin ze środowisk zagrożonym wykluczeniem społecznym,
- zminimalizowanie liczby dzieci kierowanych do pieczy zastępczej,
- zwiększenie dostępności rodziny do poradnictwa specjalistycznego,
- wzmocnienie więzi rodzinnych,
- nabycie przez rodzinę umiejętności i wiedzy na temat właściwego rozwiązywania konfliktów emocjonalnych, wewnątrzrodzinnych oraz w odniesieniu do dzieci właściwe rozwiązywanie konfliktów w środowisku szkolnym i grupie rówieśniczej,
- integracja społeczności lokalnej i rozwój grup samopomocowych,

- wzrost kompetencji i aktywności rodzin oraz poziomu ich zaangażowania w życie społeczne,
- skuteczniejsze i efektywniejsze wykorzystywanie zasobów lokalnych.

XI. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Monitoringiem programu zajmować się będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kosakowie na podstawie pozyskiwanych informacji oraz danych ze sprawozdań dostępnych na poziomie gminy uzyskiwanych od podmiotów uczestniczących w realizacji zadań.

Celem bieżącego monitoringu będzie obserwacja zmian ilościowych i jakościowych, jakie pojawią się podczas realizacji działań. W przypadku stwierdzenia jakichkolwiek rozbieżności między założeniami a rezultatami, na bieżąco będą one weryfikowane i dostosowywane do potrzeb grupy docelowej.

Sprawozdania z realizacji programu przedkładane będą Radzie Gminy Kosakowo raz w ciągu roku w latach realizacji programu tj. 2019 – 2021.

XII. POTRZEBY

Gmina Kosakowo nie spełnia zapisu art.18. ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, który brzmi: „W celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina, podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190, lub podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta.” Placówki wsparcia dziennego oferują dzieciom i młodzieży pomoc w nauce, zapewniają opiekę wychowawczą i opiekę w czasie wolnym, zajmują się dożywianiem, współpracują z rodzinami, rozwijają talenty i zainteresowania podopiecznych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kosakowie, przy wsparciu Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz szkół gminnych, analizuje potrzeby i możliwości utworzenia takiej placówki. Z uwagi na rozległy teren gminy i utrudnioną komunikację ciężko jest wyznaczyć jedno miejsce na taki ośrodek. Ponadto młodsze dzieci musiałyby mieć zapewniony transport. Dlatego dobrym pomysłem wydaje się umiejscowienie tych świetlic przy szkołach, które wyrażają wolę współpracy w tym zakresie.

Na terenie gminy Kosakowo nie ma rodzin pełniących funkcje rodzin wspierających zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej. Proponowanie tej formy wsparcia nie cieszy się zainteresowaniem wśród rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze, jak również wśród potencjonalnych kandydatów do sprawowania tej funkcji.

Jak wynika z doświadczenia i informacji uzyskanych przez pracowników socjalnych na terenie gminy są rodziny, które niosą pomoc innym rodzinom i wspierają je w różnorodny sposób jednak nie wyrażają zgody na uregulowanie prawne takiej sytuacji.

Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w:

- opiece i wychowaniu dziecka;
- prowadzeniu gospodarstwa domowego;

- kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Zadaniem rodziny wspierającej nie jest wyręczenie, lecz aktywna pomoc w przezwyciężaniu trudnych sytuacji w rodzinach.

Rodzina wspierająca powinna współpracować z asystentem rodziny i pracownikiem socjalnym.

Ustawodawca nie wskazuje wymogów, jakie powinna spełnić rodzina wspierająca. Art. 30 cytowanej wyżej ustawy mówi tylko, że funkcję tą można powierzyć osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo.

XIII. PODSUMOWANIE

Gmina Kosakowo od wielu lat realizuje działania związane z pomocą na rzecz rodzin i dzieci. W obecnym kształcie wspieranie rodziny wymaga dalszej koordynacji tej pomocy oraz zintensyfikowania działań interdyscyplinarnych mających na celu przywrócenie zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji rodziny. Niezbędne jest przy tym także systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia.

W realizację programu powinny się aktywnie włączyć, zatem wszystkie instytucje i organizacje, które swoimi działaniami wspierają dzieci i rodziny. Wspólne działanie pozwoli, bowiem na zminimalizowanie negatywnych skutków patologii wśród rodzin, zapewni poczucie bezpieczeństwa w sytuacjach bezradności oraz stworzy spójny i skuteczny system wsparcia rodzin z gminy Kosakowo.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kosakowie w ramach realizacji zadań wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.) o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zatrudnia dwóch asystentów rodziny. Ponadto na podstawie Zarządzenia nr 1/2013 z dnia 14.01.2013 r. wydanego przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej został powołany Zespół do Spraw Asysty Rodzinnej.

Gmina Kosakowo w latach 2019 – 2021 będzie w dalszym ciągu realizowała Program Wspierania Rodziny Gminy Kosakowo. Kierownik GOPS każdego roku będzie składał Radzie Gminy Kosakowo sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawi potrzeby związane z ich realizacją.

Niniejszy dokument został przygotowany przez:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kosakowie